

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОРГАНІЗАЦІЯ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Анотація. Розглянуто теоретичні аспекти здійснення кредитних операцій. Визначено етапи проведення кредитного процесу. Проаналізовано структуру кредитів, наданих банками України, та виявлено перспективи розвитку кредитної діяльності.

Аннотация. Рассмотрены теоретические аспекты осуществления кредитных операций. Определены этапы проведения кредитного процесса. Проанализирована структура кредитов, предоставленных банками Украины, и выявлены перспективы развития кредитной деятельности.

Annotation. The theoretical aspects of credit transactions were studied. The stages of the credit process were identified. The structure of loans granted by banks of Ukraine was analysed and the prospects of lending activities were revealed.

Ключові слова: кредитні операції, кредитний портфель, етапи кредитування.

Сучасний стан розвитку економіки України потребує постійної уваги до банківської системи. Саме кредитні операції займають центральне місце в комерційній діяльності банку і є найприбутковішими операціями. Тому на даний час кредитування є актуальним, оскільки економіка України розвивається у досить складних умовах та потребує значних обсягів кредитних ресурсів. Більшість населення для задоволення власних потреб у скрутні часи мають надію на кредити у банківських установах. У зв'язку з цим виникає необхідність проаналізувати кредитну діяльність банківських установ.

Необхідно зазначити, що питання, пов'язані з аналізом кредитних операцій банківських установ, розглядали багато вітчизняних вчених-економістів, зокрема: Кириченко О. А., Васюренко О. В., Мороз А. М., Герасимович А. М., Грудзевич І. Я., Савлук С. І., Кочетков В. М., Сердюк Л. В., Сидоренко О. М., Фішер М. К. та багато ін.

Метою даної роботи є дослідження процесу надання кредитів та аналіз кредитної діяльності банківських установ.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання: визначення сутності та принципів кредитних операцій; розгляд етапів кредитного процесу; аналіз структури наданих кредитів у динаміці; визначення основних проблем кредитної діяльності.

Кредитна операція – різновид активних операцій банку, що пов'язаний із видачею клієнтам коштів у тимчасове користування на певних умовах [1].

Кредитування – це кредитний процес, що включає сукупність механізмів реалізації кредитних відносин.

Процес банківського кредитування можна поділити на кілька етапів.

Етап 1: одержання і розгляд кредитної заявки та інтерв'ю з майбутнім позичальником.

Етап 2: оцінка кредитоспроможності позичальника.

Етап 3: підготовка і підписання кредитного договору.

Етап 4: контроль за виконанням умов кредитного договору і погашення кредиту.

Кожен з етапів включає ряд процедур, які характерні тільки для нього. У свою чергу, процедури передбачають виконання певних фаз контрольно-аналітичної роботи (рисунок) [2].

Рис. Етапи кредитного процесу

Для організації ефективної роботи в банківському секторі всі банки за розміром загальних активів розподілено на 4 групи [3]:

- найбільші банки – більше 15 000,0 млн грн;
- великі банки – більше 5 000,0 млн грн;
- середні банки – більше 3 000,0 млн грн;
- малі банки – менше 3 000,0 млн грн.

Розподіл банків на групи використовується, зокрема, у процесі аналізу їхньої діяльності й у процесі розмежування функцій нагляду між центральним апаратом і територіальними управліннями Національного банку України.

Слід розглянути основні показники діяльності банків України за 2008 – 2014 роки (табл. 1) [4].

Таблиця 1

Структура наданих кредитів банками України за період 2008 – 2014 років, млн грн

№п/п	Назва показника	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014
1	Загальні активи	599 396	926 086	880 302	942 088	1 054 280	1 127 192	1 278 095
2	Кредити надані з них:	485 368	792 244	747 348	755 030	825 320	815 327	911 402
3	кредити, що надані суб'єктам господарювання	276 184	472 584	474 991	508 288	580 907	609 202	698 777
4	кредити, надані фізичним особам	153 633	268 857	222 538	186 540	174 650	161 775	167 773
5	Частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, %	1,3	2,3	9,4	11,2	9,6	8,9	7,7

Сучасні проблеми економічного розвитку країни зумовлюють значні порушення кінцевих строків погашення банківського кредиту і зростання обсягів заборгованості. Так, зокрема, за даними НБУ на 1.01.2008 р. у загальній структурі кредитного портфеля банківської системи нашої країни прострочена заборгованість за кредитними ставками складає 1,3 %. Стає очевидним, що завданням банківських установ у процесі організації кредитування є необхідність більш ретельного підходу як до оцінки кредитоспроможності клієнтів, так і до контролю за використанням наданих позичок.

З табл. 1 видно, що з кожним роком кредити, які надаються, зростають, але між 2009 і 2010 роком відбувається спад об'єму кредитів. Це може бути спричинено невисокою якістю робочих активів, включаючи значний обсяг і питому вагу простроченої заборгованості, тому однією з проблем кредитування є зростання простроченої

заборгованості за кредитами в період з 2008 по 2011 роки, причинами можуть бути неплатоспроможність клієнтів, неефективна кредитна політика.

У 2011 – 2014 роках відбувається зниження заборгованості, що можна пояснити покращенням економіки в країні за допомогою відновлення кредитування реального сектору економіки шляхом збільшення обсягів фінансування ММСП (мікро-, малих та середніх підприємств) і розвитку нових кредитних продуктів (табл. 2) [5].

Таблиця 2

Динаміка обсягів кредитних вкладень за групами

Найменування показників	№ групи				Усього за групами	Питома вага			
	1 група	2 група	3 група	4 група		1 група	2 група	3 група	4 група
	тис. грн					тис. грн	%		
Кредити та заборгованість клієнтів, усього	514 165 196	146 198 088	62 804 716	76 059 946	799 227 946	64	8	8	10
Кредити та заборгованість юридичних осіб, усього	412 803 076	127 379 934	49 255 328	64 707 486	654 145 824	63	19	8	10
Кредити та заборгованість фізичних осіб, усього	101 362 120	18 818 153	13 549 388	11 352 460	145 082 122	70	13	9	8

Найбільші банки мають відігравати головну роль у розвитку економіки. Питома вага їх кредитного портфеля становить станом на 01.01.2014 р. 64 % у загальному кредитному портфелі банківської системи України.

До другої групи банків входить 20 банків. У загальному кредитному портфелі банківської системи України питома вага їх кредитного портфеля становить станом на 01.01.2014 р. 8 %.

Третя група банків включає в себе 24 банки. Питома вага кредитного портфеля у всіх вкладеннях цієї групи становить 8 %.

Четверта група банків є малою групою. Це маловідомі банки і малорозповсюджені. Питома вага кредитного портфеля у всіх вкладеннях цієї групи становить 10 %.

Аналізуючи обсяг кредитних вкладень для кожної групи банків, можна зробити висновок, що найбільше впливала на кредитування як фізичних, так і юридичних осіб перша група банків, а найменше – третя група банків, оскільки їх питома вага становила 8 % для юридичних осіб, і перша група для фізичних осіб, питома вага якої склала – 8 %.

Таким чином, можна зазначити, що здійснення кредитних операцій є важливою і необхідною частиною банківської діяльності. На сьогоднішній день спостерігається збільшення прострочених кредитів, що стає поштовхом як для посилення умов надання кредитів, так і для підвищення ефективності управління кредитним портфелем банку, що є необхідною умовою його діяльності.

Тому перспективами розвитку кредитної діяльності може стати покращення політичної ситуації в країні, вирішення проблеми зі світовою фінансово-економічною кризою, яка в багатьох випадках визначає стан банківського сектору України.

Для розвитку банківської діяльності головною метою України та НБУ на даному етапі є подальше посилення ролі Національного банку в економіці, підвищення якості та розширення переліку наданих банківських послуг підприємствам і населенню, підвищення якості управління, подальше підвищення прозорості діяльності окремих кредитних організацій та всього сектору в цілому, створення умов щодо недопущення використання кредитних організацій з метою легалізації та фінансування доходів, отриманих незаконним шляхом.

Наук. керівн. Тисячна Ю. С.

Література: 1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 12.12.2008 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=6&nreg=2121-14>. – Назва з екрану. 2. Вовк В. Я. Кредитування і контроль / В. Я. Вовк. – К. : Знання, 2008. – 463 с. 3. Рішення комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків Національного банку України від 25 грудня 2006 року № 364 "Про розподіл банків на групи" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-11>. – Назва з екрану. 4. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798. – Назва з екрану. 5. Програма кредитування ММСП в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sbb.in.ua/wp-content/uploads/2013/07/UMLP_MSME_Market_Assessment_special_edition_07-2013_ukr_01.pdf. – Назва з екрану.